

GENÇ İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ÇALIŞTAYI DEĞERLENDİRME RAPORU

22 Mart 2015, Karaköy/İstanbul

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Genç İnşaat Mühendisleri Komisyonu tarafından düzenlenen “Genç İnşaat Mühendisleri Çalıştayı” 22 Mart 2015 tarihinde İMO Karaköy Hizmet Binası Konferans Salonu’nda gerçekleştirildi. 100’den fazla Genç İnşaat Mühendisi ve Genç İMO üyelerinin katılımlarıyla yapılan çalıştayın açılış konuşması İMO İstanbul Şube Başkanı Cemal GÖKÇE tarafından yapıldı. GÖKÇE, inşaat mühendisliğinin evrensel bir meslek olduğuna dikkat çekti.

Çalıştayda;

- Genç İnşaat Mühendisleri Anket Değerlendirmesi
- İMO Tarafından Düzenlenen Belgeler ve Özellikleri
- Mesleki Örgütlenme ve Meslek Etiği
- Mesleğimizde İş Arama Sorunları ve Geleceğin Planlanması
- İş Hukuku ve İnşaat Mühendislerinin Hukuki Sorumlulukları
- Dünyada ve Türkiye’de İnşaat Mühendisliği Mesleği ve Uzmanlaşma konuları ele alınmıştır.

Oturumlar halinde gerçekleştirilen çalıştayda, genç inşaat mühendislerinin durumu, sorunları ile ilgili daha önceden yapılan anketin değerlendirilmesi yapıldı; İMO’nun verdiği belgelerle ilgili bilgi aktarıldı, mesleğimizin hukuksal boyut ve sorumluluklarına değinildi. Genç mühendislerin sorunları, mesleki ve etik duruşlar, iş aramada ve kariyer planlamada karşılaşılan zorluklar, Türkiye’de ve Dünya’da İnşaat Mühendisliği konuları ele alındı.

Toplam üç oturum ve yedi konuşmacıyla gerçekleştirilen çalıştayın ilk oturumunda, Genç İnşaat Mühendisleri Komisyonu Adına Selen ORTA, Çalıştay Anketinin 2014 ve 2015 yılları bazında karşılaştırmasını yaparak Genç İnşaat Mühendislerinin düşünce ve yorumlarına yer verdi. İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Sekreteri Rezan BULUT, "İMO Tarafından Düzenlenen Belgeler ve Özellikleri" ile ilgili bir sunum yaptı. Şube Başkanımız Cemal GÖKÇE ise en önemli gerekliliklerden biri olan "Mesleki Örgütlenme ve Meslek Etiği" konusuna dikkat çekti.

İkinci oturumda, İnş. Müh. Cem KAFADAR "Mesleğimizde İş Arama Sorunları ve Geleceğin Planlanması" ile ilgili sunum yaparak gençlerin bu alandaki sorularına cevap verdi. Av. Taner SAVAŞ ise "İş Hukuku ve İnşaat Mühendislerinin Hukuki Sorumlulukları"na değindi ve mesleğimizin hukuksal boyutlarını masaya yatırdı.

Çalıştayın üçüncü oturumunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Eski Müsteşar Yardımcısı Mahmut KÜÇÜK ve odamız eski yöneticilerinden Cemal AKÇA "Dünyada ve Türkiye’de İnşaat Mühendisliği Mesleği ve Uzmanlaşma" konusunda sunum yaptılar. Oturum sonlarında yer alan soru-cevap ve tartışma bölümü Genç İnşaat Mühendisleri tarafından yoğun ilgi ile karşılandı.

Çalıştayda dile getirilen görüşler, tartışmalar, eleştiri ve öneriler şu şekilde özetlenebilir:

- İşe girişte tecrübe aranması, işverenin önerdiği düşük ücretler, kadın mühendislerimizin uğradığı cinsiyet ayrımcılığı, SSK’ların asgari ücretten yatırılması, uzun çalışma saatleri genç inşaat mühendislerinin önde gelen sorunlarından. Yeni mezun mühendisler, iş başvurularında istenen 5-10 yıllık tecrübe şartını sağlayamadığından diploma kiralama yoluyla çalıştırılmakta, komik ücretlere azami sorumluluk ile imza atmaktadırlar.
- Anket sonucunda yeni mezunların işe giriş oranının %73 den %63 e düştüğü görülmektedir; bu durum da mühendislerin iş sahibi olma adına uygun olmayan şart ve koşullarda çalışmasına neden

olmaktadır. Bunun sebepleri arasında plansız bir şekilde kurulan üniversitelerle beraber, bu bölümden mezun kişi sayısının giderek artmasının etkili olduğu düşünülmektedir. TMMOB ve SGK arasında yapılan anlaşmaya göre yeni mezun mühendisin brüt ücreti 3.000 TL olarak belirlenirken, mühendislerin %54 ü bu miktarın altında çalışmaktadır. Tecrübe ile beraber 5 yıllık tecrübeye sahip mühendislerin %10-20'lik kısmı, hala 2.000 TL'nin altında çalışmaktadır. İş bulamama korkusu nedeniyle mühendisler iş yaşamında bir nevi sindirilmişlerdir. Bu durumun önlenmesi için konunun önemle üzerinde durulması, gerekli denetimlerin ilgili kurumlar tarafından yapılması gerekmektedir.

- Belirtilen sorunlar nedeniyle genç inşaat mühendislerinin %94'lük kısmının, mesleğin itibarsızlaştığını düşündükleri ve mesleklerine karamsar baktıkları gözlemlendi.
- Genç İnşaat Mühendislerinin odayı yeterince iyi tanımadığı, etkinlik ve şubelerden haberdar olmadıkları, iletişimde kopukluk olduğu görüldü. Bu durumun önlenmesi için Genç İnşaat Mühendislerinin odayı bir belge kurumu olarak görmemesi, eğitim ve seminerlere mümkün mertebe katılarak veyahut site incelenerek bilinçli olması, mesleğine ve odaya sahip çıkması, tanınması gerekmektedir.
- En önemli üç meslekten biri ve can mal güvenliğinin sağlanmasında kilit noktada olan İnşaat Mühendisliğinde; konusunda bilgili, iyi mühendisler yetiştirilebilmesi için ilkokuldan üniversiteye kadar kaliteli eğitim verilmesi gerekmektedir. Her sene 12 bin öğrenci alarak diploma anlayışıyla hareket eden okulların elimine edilerek, kaliteli eğitim tarzıyla yeterli öğretim elemanı ve laboratuvarlarla desteklenen okullarda bilinçli mühendislerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Meslekte ilerlemenin yolu örgütlenmeden, örgütlenmenin yolu ise bilgili ve bilinçli olmaktan geçmektedir. Mühendisler ancak bu anlayışla yetiştirilirse meslek sorunlarının üstesinden gelinebilecektir.
- Mesleğimizde ticari kaygı, teknik kaygının önüne geçmektedir. Mesleğin gelişmesi açısından, ticari kaygıyı üstün tutan kişi veya firmaların ayrıştırılması, iyi olan firmalar arasında doğru rekabetin yapılması hedeflenmelidir.
- Genç İnşaat Mühendisinin öncelikli görevi işini doğru yapmak ve bunu yaparken de halkın çıkarlarını gözetmek olmalıdır. İşini doğru yapmak için de insan, dünya ve bilgi ilişkisini doğru algılaması; yaşam boyu öğrenme prensibini benimsemesi gerekmektedir.
- Yapılar güvenli, ekonomik, çevreye uyumlu, estetik olmalı; yapımında kamu yararı gözetilmelidir, sürdürülebilir olmalıdır.
- Mesleğimiz ile ilgili bilgi ve değişiklikler çok kısa sürede olup bitmektedir. Bu nedenle yaşam boyu öğrenme felsefesi benimsenmeli, sürekli olarak öğrenme sağlanmalıdır. Çağdaş ve rekabet edebilir standartlara erişmek için öğrenmek şarttır. Bu da ancak odalarla mümkündür. Bu sebeple Mühendisler, oda ile bağını koparmamalı, kendilerini güncel tutabilmek için odadan yararlanmalıdırlar. Odalar, mesleki birlik ve dayanışmanın sağlandığı yerler olarak işlev görmelidirler. Örgütlü olmamak, sömürülmeye neden olmaktadır.
- Kaza ve depremlerde karşılaşmış olduğumuz yıkımlarda da örneği görüldüğü üzere; teknik konularda söz meslek mensubu olmayan yöneticide değil, meslek elemanında olmalıdır. Mühendislik uygulamaları, yönetsel ve idari kararların ardından gelmemelidir.
- Diplomanın vermiş olduğu hak, imzacılık düzeyinde kullanılarak sonuçları ağır olan kaza ve afetlerle bizi karşı karşıya bırakmaktadır. İnşaat Mühendisliği bir medeniyet mühendisliğidir. Haklarımız ve mesleğimizin bize vermiş olduğu yetkilerimiz, bilgi çerçevesinde kullanılmalıdır. İmzanın sorumluluk olduğunun farkında olunarak, imzaya sahip çıkılmalıdır. Meslekte etik anlayışı önde tutulmalıdır. Mühendisin büyük bir hayal gücüne sahip olması, analiz etme ve senteze ulaşma becerisinin gelişkin olması, dürüstlük ve entelektüel bir bütünlüğe sahip olması, öğrenmeye hevesli sorgulayıcı bir özelliğe sahip olması gerekir.

- Bilimsel çalışması olmayan, kamu yararı değil rant gözetilerek yapılan havaalanı, köprü gibi projeler yerine; hastane, okul, altyapı projeleri, demiryolu projeleri gibi istikrarlı projeler yapılmalıdır. Doğal kaynakların tüketilmesinden kaçınılmalıdır.
- 1999-2003 yılları arasında İstanbul Valisi'nin başkanlığında kurulan İl Afet Merkez Kurulu'nda deprem sonrası toplanma alanı ve çadır kurulacak yer olarak 493 boş yer belirlenmiştir. Bugün bunların hepsi yapılaşmaya açılmış, 50-60 boş yer kalmıştır. Olası bir afet anında oldukça yetersiz kalacak olan bu alanlar üzerinde bir an önce çalışma yapılmalı, yapılaşma kontrol altına alınarak İstanbul'un nefesi olan ormanlar katledilmekten vazgeçilmelidir. Rant veya ticari kaygı gözetilerek değil, ihtiyaç gözetilerek projeler üretilmelidir.
- Yeni mezunlara imza ile beraber bütün yetkilerin verilmesi sorunlara neden olmaktadır ve oldukça sakıncalıdır. Bu durum, işin kalitesinin düşmesine ve nitelik kaybına yol açmaktadır. Bunun yerine, dünyada da örnekleri olduğu üzere, İnşaat Mühendisleri Odası'nda eğitimlere katılıp sertifikalandırılmaları sağlanarak denetimden geçirilmeleri, bilinçli bir mühendis olarak yetiştirilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Üniversitelerin bağımsız, bilim yuvaları olmaları sağlanmalıdır.
- Çalıştayda mühendislerin adaletsiz çalışma şartlarından yıldıdığı, bu koşullarda çalışmak zorunda bırakıldıkları belirtilmiştir. Şu da unutulmamalıdır ki, her şey önce insanın kendisinde başlar. Bunun üstesinden gelenebilmesi için Meslekte Örgütlenme esas olmalı, bu tür davranışlara karşı dik duruş sergilenerek hak aranmalıdır.
- İşyeri denetimleri yeterli yapılamamakta, SSK'ların alınan ücretten yatmaması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. İş kazaları için soruşturmalar, 3-4 ay sonra yapılabilmektedir. Bu durum, mühendisliği içinden çıkılmaz bir hale getirmektedir. Durumun önlenmesi ve doğru bilgiye ulaşılabilmesi için denetimler sıklaştırılmalı, kaza soruşturmaları sığağı sığağına yapılmalıdır.
- Mühendisler hak ettiği ücreti almadan, imzacılık son bulmadan, denetimler yapılmadan, maalesef inşaat mühendisliği mesleğinin ve kalitesinin düzelmesi mümkün değildir. Bir an evvel bu sorunların çözülmesi gerekmektedir. İş kazaları olmadan denetim yapılmalı, şantiyede iş güvenliğinin sağlanıp sağlanmadığı denetlenmelidir.
- İş güvenliğinde uygulamada herkesin her şeyden sorumlu tutulması nedeniyle düzen sağlanamamaktadır. Bir asansörden makine mühendisi olmayan 60 kişinin sorumlu tutulması, bu konuda ne kadar eksik olduğumuzun resmidir. Yetki tanımlamaları net bir şekilde belirlenmeli ve meslek alanlarına uygun olarak dağıtılmalıdır.
- Yapı denetim sektöründe çalışan mühendislerin maaşını alamaması durumunda, firmanın hak edişine haciz konulmadığı için paralarını tahsil etme durumları bulunmamaktadır. Bu durumda mühendisler paralarını alamamaktadır. Bu durumun önlenmesi için personel maaşını ödeyemediği takdirde hak edişi bekletme gibi çözümler sunulmalı, bu firmalarda çalışan mühendislerin haklarının korunması sağlanmalıdır.
- Yeni mezun mühendislerin gerekli donanıma sahip olmadan, direk mühendislik yetkisi verilerek, şantiye şefi gibi pozisyonlarda çalıştırılması; hem kendisi, hem inşaat kalitesi açısından sorunlara yol açmaktadır. Genç Mühendis, henüz sorumluluklarının işinin farkında olmadan adeta işveren tarafından imzası için kullanılmakta, buna karşın yaptığı binadan hayatı boyunca sorumlu olmaktadır. Bu durumun önlenmesi için Yetkin İnşaat Mühendisliği Uygulama Yönetmeliği'nin görüşülmesi, mühendislerin bilinçlenerek sırf iş bulabilmek adına bu tür sözleşmelere imza atmaması gerekmektedir. Sağlıklı ve güvenli inşaatlardan söz edilebilmesi için, öncelikle şantiye şefi gibi bir pozisyonda bulunan mühendisin deneyim sahibi olması esastır. Acil olarak uzmanlığı düzenleyen bir yasaya ihtiyaç vardır.

- Mühendisliğin temel fonksiyonu; yeni teknolojilerin geliştirilmesi, var olan teknoloji ve bilimsel prensiplerin yeni sistemler üretilmesi için uygulamaya geçilmesinde aracı olmaktır. Bu nedenle meslek açısından belli konularda uzmanlaşma, mesleğimizin birinci önceliği durumundadır.
- İnşaat sektörüne girişlerin standartlardan yoksun olması ve akredite olmayan kişi ve kuruluşlar nedeniyle kontrolsüz büyüyen inşaat sektöründe, sert rekabet koşulları oluşmakta ve sektör çeşitli açılardan olumsuz yönde etkilenmektedir.
- Mühendislerimizin FIDIC bazlı işlerde yeterince tecrübe kazanabilmesi için, FIDIC bazlı işlerde çalışmaları gerekiyor. Türkiye'deki işler, Avrupa Birliği kapsamında olduğundan, sadece küçük kısımları ihale edilmektedir. Bu açığı merkezi hükümetin kotararak Dünya Bankası ya da başka kurumların, Avrupa Birliği'nin ihale ettiği işlerde, Türk partnerlerle çalışma zorunluluğunun getirilmesi gerekmektedir.
- Tek bir hocayla bölüm kurup mezun vererek ve bu mezunlara büyük sorumluluklar yüklenerek kamu can ve mal güvenliği tehdit edilmekte, aynı zamanda mühendislerin olası bir hata yapmaları durumunda hayatlarını karartmaktadır. Bunun önüne geçebilmek için İnşaat Mühendisliği eğitimi veren okulların mutlaka akredite edilmesi, uzmanlaşmayı sağlamak için yeterince seçmeli dersin programa alınması gerekmektedir.
- Mühendis ve mimarlar, hala 1938'den kalma Mühendislik Mimarlık Yasasıyla mesleklerini icra etmektedir. Yasaların değişen şart ve koşullara göre adapte olması, boşluklarının doldurulması gerekmektedir.
- GATS Hizmet Ticareti anlaşmasına göre, yurt dışından gelen mühendisler rahatça ülkemizde çalışabilmektedir. Çıkarılan son bir yasayla, artık odaya üye olmadan gelip dışarıdan mühendis ve mimarlar bu ülkede serbestçe dolaşabilecekler, mühendislik mimarlık mesleğini icra edebileceklerdir. Bu durumda sahte mühendis, mimar olup olmadığını anlamada hiçbir belge yoktur. En önemli mesleklerden biri olan İnşaat Mühendisliğinde, kamu güvenliğinin bu şekilde denetimsiz bırakılması kabul edilemez bir durumdur.
- Daha genel bir katılım sağlamak, sorunları ve çözümleri etraflıca tartışmak adına 2016 yılında Genç İnşaat Mühendisleri Komisyonunun, tüm şubelerin katılımıyla Genel Kongre düzenlemesine karar verilmiştir.